

Moniammatillisuus sosiaalityön toimintaympäristössä

Pääkirjoitus

Janus

Sosiaalityön tutkimuksen seura on järjestänyt vuodesta 1998 alkaen sosiaalityön tutkimuksen päivät yhdessä järjestämisvastuussa olevan yliopiston ainelaitoksen kanssa. Tutkimuksen päivät ovat tieteellinen tapahtuma, jossa sosiaalityön tutkijat ja sosiaalityön käytännön toimijat kohtaavat. Päivien puhujavieraiksi on perinteisesti kutsuttu kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettuja sosiaalityön tutkijoita. Näiden päivien osallistujamäärä on ollut noin kolmesataa, joten tutkimuksen päivät on merkittävä keskustelufoorumi ajankohtaisille sosiaalityön teemoille ja tutkimukselle. Tiedettä ja tutkimusta on vaikea ajatella ilman julkista keskustelua ja julkisuutta. Tutkimuksen arvoa koetellaan tieteensaisäisessä julkisessa keskustelussa, kuten seminaareissa, kongresseissa ja tieteellisissä lehdissä. Sosiaalityön tutkimuksen päivillä näen olevan ainakin kaksi erityistehtävää: Ne tuovat sosiaalityön eri osa-alueiden tutkijat ja sosiaalityön käytännön työntekijät yhteen sekä tukevat omalta osaltaan sosiaalityön tiedon intressiä ja julkisuutta.

Vuoden 2009 Sosiaalityön tutkimuksen päivät pidettiin Turun yliopistossa. Päivien teemana oli "Moniammatillisuus sosiaalityön mahdollisuutena". Teeman valinta oli ajankohtainen ja merkittävä sosiaalityölle, koska esimerkiksi uusi lastensuojelulaki edellyttää kuntia järjestämään lastensuojelun sosiaalityöntekijän tueksi moniammatillisia asiantuntijaryhmiä. Moniammatillisuutta lähestyttiin päivien aikana ansiokkaasti useista eri näkökulmista – myös varovaisesti kyseenalaistaen: mihin sosiaalityö tarvitsee moniammatillisuutta sekä mitä itse asiassa tarkoitamme, kun puhumme moniammatillisuudesta? Moniammatillisuus on haaste sekä sosiaalityön tieteenalalle että tieteelle laajemminkin. Sosiaalityössä kohdataan asiakkaita entistä vaikeimmissa elämäntilanteissa, joten moniammatillisuuden etuja on perusteltu vankasti ja myös perustellusti asiakkaiden edulla. Pohtimisen arvoisia kysymyksiä ovat: millaista sosiaalityön asiantuntijuutta tarvitaan moniammatillisessa yhteistyössä, missä ja kuka/ketkä määrittelyn tekevät sekä millainen on asiakkaan asema ja miten hän tulee kuulluksi moniammatillisessa tiimissä? Kriittisesti katsoen kiristynyt kuntatalous, sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuusvaatimukset sekä laajat yhteiskunnalliset muutokset ovat tuoneet painetta työkäytäntöjen kehittämiseen ja muutoksiin myös sosiaalityössä. Vaikka yleinen vauraus on Suomessa viime vuosikymmeninä kasvanut, on julkisten palvelujen rahoitus tästä huolimatta paineiden alla. Huomionarvoista on, että sosiaalityön asiantuntijuutta tarvitaan erityisesti silloin, kun taloudessa eletään niukkoja aikoja. Viime vuosina edelleen kasvaneet kansalaisten tuloerot eivät aiheuta ainoastaan suhteellista köyhyyttä vaan saavat aikaan myös absoluuttista köyhyyttä.

Tutkimuksen päivien aikana yhteinen ymmärrys oli, että moniammatillisuudella tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä ja yhdessä työskentelyä. Monialaista tiedon prosessointia ei hyödynnetä silloin, jos eri ammattikuntia edustavat työntekijät tekevät pelkästään rinnakkain työtä. Moniammatillinen työ edellyttää sosiaalityöltä vahvaa professiota, jota voidaan tukea laadukkaasti koulutuksen ja tutkimuksen avulla. Tästä syystä on erityisen tärkeää, että meillä

on jatkossakin etevä, kansallisesti ja kansainvälisesti verkottuneita sosiaalityön tutkijoita ja sosiaalityöntekijöitä.

Sosiaalityön tutkimuksen päivillä luennoi professori Anne Edwards Isosta-Britanniasta syrjäytymisriskissä olevien lasten ja nuorten kanssa tehtävän moniammatillisen työskentelyn esteistä ja mahdollisuuksista. Jännitteet eri ammattikuntien välillä ja erilaisten toimintatapojen yhteensovittamisessa ovat inhimillisiä. Tosin jännitteitä voi tavoitteellisella yhteistyöllä ylittää tai ainakin loiventaa, jolloin moniammatillisuus on loistava mahdollisuus kehittää työtä ja luoda uusia innovatiivisia toimintatapoja. Tutkija Hrefna Ólafsdóttir Islannista luennoi itsemurhariskissä elävien nuorten ja heidän perheittensä kanssa tehtävästä moniammatillisesta työskentelytavasta. Tulokset olivat kiinnostavia ja rohkaisevia moniammatillisen työnteon puolesta. Tutkimusprofessori Matti Rimpelä pohti puhuttelevasti omassa puheenvuorossaan sitä, miten pirstaleisena moniammatillisuus näyttäytyy suomalaisissa lapsiperheiden hyvinvointipalveluissa. Kuulijat vakuutuivat opettajien, terveydenhoitajien, psykologien ja sosiaalityöntekijöiden tärkeästä roolista kouluissa. Tutkimusprofessori Tom Arnkilin kiinnostavan puheenvuoron teemana olivat dialogiset verkostomenetelmät ammattiauttajien voimavaroina. Dialogiset verkostomenetelmät voi määritellä lyhyesti voimavarakeskeiseksi, asiasta ja hänen läheisiään kunnioittavaksi vuoropuheluun perustuvaksi työmuodoksi. Lisäksi päivien yhteydessä oli useita teemaryhmiä, joissa tutkijat esittelivät tekemiään tai tekeillä olevia tutkimuksiaan ja saivat palautetta kollegoiltaan. Kokonaisuudessaan päivien esitysten kysymyksenasettelut olivat kiinnostavia, joten monipolviset keskustelut kyseisen tematiikan äärellä jatkunevat edelleen.

Sosiaalityön tutkimuksen seuran sosiaalityön pro gradu -palkinto myönnettiin päivien yhteydessä Saija Rantzille Lapin yliopistosta tutkielmastaan "Vahvuuden väri on helakanpunainen – naiseuden muovautuminen kulttuurihistoriallisesti ja yhteiskunnallisesti seksityötä tekevän naisen elämässä". Valinnan perusteluissa emerita sosiaalijohtaja Aulikki Kananoja ja sosiaalityön yliassistentti Heli Valokivi totesivat, että Rantzin tutkielman ansioina on laaja teoreettinen keskustelu ja tutkittavan ilmiön moniulotteinen analyysi.

Sosiaalipoliittinen yhdistys puolestaan on jo monella tavoin ehtinyt juhlistaa satavuotista taivaltaan kevään kuluessa. Toukokuun puolivälissä järjestettiin Helsingissä juhlaseminaari, jonka yhteydessä julkistettiin yhdistyksen juhlakirja ja luovutettiin Sosiaalipoliitiikka -palkinto professori, kansleri Jorma Sipilälle. Suunnitteilla on, että myös Januksessa olisi vielä vuoden kuluessa yhdistyksen historiaan ja seminaariin liittyviä juttuja. Juhlavuosi huipentuu loppusyksystä, 22.–23.10.2009 Kuopion yliopistossa pidettäviin Sosiaalipoliitiikan päiviin, joiden pääteemana on ajankohtainen kysymys: Sosiaalipoliitiikka - talouden tuki vai taakka? Kutsu päiville löytyy tämän lehden lopusta.

Sosiaalityön tutkimuksen näkökulmasta katsottuna Januksen tämän numeron sisältö tuo esille suuria ajankohtaisia haasteita, sillä artikkelit koskevat yhteiskunnan marginaalissa elävien ja heidän kanssaan työtä tekevien arvokkaita kokemuksia. Millaisia vaikutusmahdollisuuksia asiakkailla on omaan elämäänsä, tulevatko he kuulluksi ja millaista tukea asiakkaat tarvitsisivat elämäntilanteen helpottamiseksi? Pähdeproblematiikkaan suuntaavat tutkimukset antavat mahdollisuuden useaan eri lähestymistapaan: lapsen, päihteiden käyttäjän, kuntoutujan, perheen, läheisten, työntekijöiden tai palvelujärjestelmän näkökulmat esimerkkeinä mainiten. Lasten hyvinvoinnin turvaaminen on

yksi yhteiskunnan tärkeimmistä investoinneista tulevaisuuteen, joten tarvitsemme laaja-alaista ja moniammatillista yhteistyötä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Aini Pehkonen

Sosiaalityön tutkimuksen seuran puheenjohtaja
aini.pehkonen@uku.fi

